

Arş. Gör. Cemre Edip YALÇIN

**KLASİK KAMUSAL ALANDAN
SANAL KAMUSAL ALANA:
DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI
İDEALİ İÇİN NORMATİF BİR
DEĞERLENDİRME**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAMUSAL ALANI KAVRAMSALLAŞTIRMAK: KAMUSAL VE ÖZEL ALAN AYRIMI

1.1. BİR KAVRAMSALLAŞTIRMA ÇABASI: KAMUSAL ALAN	5
1.1.1. Tartışmalı ve Disiplinlerarası Bir Kavram Olarak Kamusal Alan.....	5
1.1.1.1. Bir Literatür Analizinin Düşündürdükleri.....	5
1.1.1.2. Kamu Kavramından Doğan Bir Kamusal Alan	7
1.1.2. Kavramlar Evreninde Kamusal Alanı Konumlandırmak.....	11
1.1.2.1. Normatif Bir İlke ve Demokratik Bir İdeal Olarak Kamusal Alan	11
1.1.2.2. Kamusal Alanın Sivil Toplumla İlişkisi.....	17
1.2. KAMUSAL ALAN VE ÖZEL ALAN AYRIMI	22
1.2.1. Tarihsel Süreçte Kamusal ve Özel Alan Ayrımında Bazı Önemli Dönüm Noktaları.....	22

1.2.2. Kamusal ve Özel Alan Kavramlarının Ayrımında Yardımcı Kriterler	31
---	----

İKİNCİ BÖLÜM

KLASİK KAMUSAL ALAN MODELLERİNİN İNCELENMESİ

2.1. KAMUSAL ALAN MODELLERİNE DUYULAN İHTİYACIN BELİRLENMESİ.....	37
2.2. HANNAH ARENDT'İN KAMUSAL ALAN YAKLAŞIMI.....	39
2.2.1. Arendt'in Kamusal ve Özel Alana Dair Yaklaşımının Genel Çerçevesi	39
2.2.2. Arendt'in Kamusal ve Özel Alan Ayrımı	41
2.2.2.1. Arendt'te Özel Alanı Oluşturan Unsurlar	44
2.2.2.1.1. Emek Unsuru.....	44
2.2.2.1.2. İş Unsuru.....	46
2.2.2.2. Arendt'te Kamusal Alanı Oluşturan Unsur: Eylem	47
2.2.3. Arendt'in Agonistik ve Birleşimsel Kamusal Alanı Karşısında Toplumsal Alan.....	50
2.3. LİBERALİZMİN KAMUSAL ALAN YAKLAŞIMI.....	53
2.3.1. Liberal Düşüncenin Kamusal Alana Dair Yaklaşımının Genel Çerçevesi	53
2.3.2. Klasik Liberal Düşüncede Kamusal Alana Dair Bazı Önemli Önemli Yaklaşımlar	56
2.3.2.1. John Locke'un Toplum Sözleşmesi Kuramında Kamusal ve Özel Alanın İzleri.....	56
2.3.2.2. John Stuart Mill'in Düşüncesinde Toplumsal Alan ve Siyasal Alan Ekseninde Kamusal Alanın Rolü.....	57
2.3.3. Çağdaş Liberal Düşüncede Rawls'un Örtüşen Konsensus ve Kamusal Akıl Kavramları Ekseninde Legalistik Kamusal Alan	59
2.3.3.1. Rawls'un Adalet Teorisi'nin Genel Hatları.....	59

2.3.3.2. Rawls'un Örtüşen Konsensüs Kavramı	61
2.3.3.3. Rawls'un Kamusal Akıl Kavramı.....	62
2.4. JÜRGEN HABERMAS'IN KAMUSAL ALAN YAKLAŞIMI.....	64
2.4.1. Habermas'ta Kamusal ve Özel Alan Ayrımı: Tarihsel Süreçte Burjuva Kamusunun Doğuşu ve Yükselişi.....	64
2.4.1.1. Burjuva Kamusunun Ortaya Çıkış Koşulları.....	64
2.4.1.2. Burjuva Kamusal Alanının Genel Özellikleri.....	70
2.4.2. Habermas'a Göre Burjuva Kamusal Alanın Dönüşümü	76
2.4.2.1. Yeniden Feodalleşme: Kamusal ve Özel Alan Ayrımının Bulanıklaşması	76
2.4.2.2. Görünüşte Bir Kamusal Alan ve Rıza Mühendisliği Olarak Kamuoyu	80
2.4.3. Habermas'ın Söylemsel Kamusal Alan Modeli.....	86
2.4.3.1. Söylemsel Kamusal Alanın Normatif Yapısı ve Teorik Temelleri	86
2.4.3.2. Söylemsel Kamusal Alanın Sunduğu İmkanlar	91
2.5. ALEXANDER KLUGE VE OSCAR NEG'TİN PROLETER KAMUSAL ALAN MODELİ.....	94
2.5.1. Bir Karşıt Kamusal Alan Modeli Olarak Proleter Kamusal Alanın Kazandırdığı Perspektif	94
2.5.1.1. Kamusal Alan Tartışmalarında Proleteryanı Merkeze Almak.....	94
2.5.1.2. Karşıt Kamusal Alanlar Yaratmak.....	97
2.5.2. Kluge ve Negt'in Tespit Ettiği Üçlü Kamusal Alan Tipi	99

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SANAL KAMUSAL ALAN TARTIŞMALARI
BAĞLAMINDA İNTERNET ARACI
ŞİRKETLERİNİN İNSAN HAKLARINA
SAYGI GÖSTERME SORUMLULUĞU:
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ

3.1. SANAL KAMUSAL ALANIN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ.....	105
3.1.1. Klasik Kamusal Alan Modellerinin Aşılması ve Sanal Kamusal Alana Giriş	105
3.1.2. İnternet Mimarisi, İnternetin Dünü ve Bugünü.....	112
3.1.2.1. İnternetin Özgün Mimarisi ve Temel Dizayn İlkeleri .	112
3.1.2.2. İnternetin Ortaya Çıkış Süreci ve Web 1.0 Dönemi	117
3.1.2.3. Web 2.0 Dönemi ve Sosyal Medya Kavramının Karakteristiği	120
3.2. SANAL KAMUSAL ALANIN İMKANLILIĞI SORUNU	130
3.2.1. Ağ Toplumu Kavramı ve Ağ Bağlantılı Kamuların Sahneye Çıkışı	130
3.2.1.1. Ağ Toplumu Kavramının Genel Çerçevesi ve Kamusallıkla İlişkisi.....	130
3.2.1.2. Sanal Kamusal Alanın Portalı: Ağ Bağlantılı Kamular	135
3.2.2. Sanal Kamusal Alanın İmkanına Dair Görüşler.....	139
3.2.2.1. İyimser Yönde Görüşler	139
3.2.2.2. Temkinli Yönde Görüşler	147
3.2.2.3. Şüpheli Yönde Görüşler	156
3.3. SANAL KAMUSAL ALANDA İNSAN HAKLARININ ULUSLARARASI KORUNMASI: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER PERSPEKTİFİNE BAKIŞ.....	166
3.3.1. İnternet Aracı Şirketlerini Sanal Kamusal Alan ve İnsan Hakları Bakımından Düşünmek.....	166
3.3.2. BM Düzeyinde Koruma Çalışmalarının Çerçevesi.....	180

3.3.2.1. BM Küresel İlkeler Sözleşmesi (“Global Compact”) ...	180
3.3.2.2. BM Rehber İlkeleri (“Guiding Principles”)	182
SONUÇ	197
KAYNAKÇA	205